

Vojtina ~~Marynina~~ levelei
~~Andris~~ öccséhez.

~~Hatten...~~

I. Levél.

Mit hallol Andris? engem uccsegéjen!
 Nem hittem volna, hogy ezt is megerjém,
 E nagy malheur... vagy örömet (na, ni!
 Az ember ki se györne mondani)
 Tudnillik, hogy te, édes jó rokon
 Poéta lettél, és a lapokon
 Riskán szedest besüi nagy nevednek
 A hallhaslanság felé merednek.
 Ej, ej, fiii, beh sokra haladtál:
 Spiritusod van, vagy mi a tatár!
 Nyelvem megáll, az eszem elakad:
 Hiszen jelleg se' volt, és már ~~szabad!~~
 Azt hittem, a ^{közök} ~~non~~ járás után
 E rongyvilágban nem lesz több csudám:

19

V. No. 8.

Nagyobb az, hogy te költő vagy, költök,
S ki is nyomásjék versed, a mi több.

Emlékszem — ezt te mindig siskolád —

~~Kétszer három~~ ~~három~~ iskolát;

S kétszer három = hat az Marósiában:

Igy legalább hat iskolád ki van.

Akkor a könyves pad alá csapád,

És írni-magnak meghagyott apád.

Ez állapotban két ösvény maradt

Számodra nyitva: lenni ír-paraszt,

Vagy lenni költő; mert csupán e két

Mesterség: szókat fogni, vagy ekét;

Ez az, mi fűnek és fának szabad,

Czéh, mely akárki fiát befogad.

S mivel hallottad volt, vagy olvasád

A Hissfaludi kalamárását,

Shakespeare hogy ^{an}lopott egy övbekelet, 18

Vagy Steinpadon széket hogyan rakott,

Burns Robert, a scótok Petőfije,

Költő mikép lön, paraszt létine,

Mikép ama német csizmavida,

S a kiskunszági mészáros fia,

Ki mindenütt forgott húsz éveig

Csal ott nem, hol a tudóst nevelik:
Fehét, egy istenverte pillanatban,
„Iró leszel!” kiáltál fel magadban.
És olvasál, ha postanap került,
Vasárnapi újságot, Flonderüt,
Petöfi vagy Rigó Pál műveit,
Dívaslapot sáines leveleit:
Itt, ott, mi történt? Czenken, Igaron
Hogy ment a ~~szin~~ ~~IVIV~~ táncszöveg, IIII
s a többi. És az olvasmány hatott: darab
Mindgyárt megirtál egy... birálatot.
De Frankenburg, Vahot, vagy Lókai,
Beküldött műved nem nyomatta ki.
Azt mondta rá: csak nőj még, kis scamár,
Mielőtt bírálva megszólamlanál.
Te megfogadtsad - a nővést; de nem,
Hogy minden istenadta pünsteken
(Ez volt a szerencsétlen postanap)
Pestre ne útszarron négy öt darab?
Persze, előbb csak bérmentetlenül;
Gondolva, hisz már ennyinek örül
A szerkesztő és örömett fizet:
Az ő malmára hejtod a - vízet.

De ah! a szép, vidéki levelek
 (Mert e nemben valál akkor remek)
 Felbontva, olykor még bontatlan is,
 Kályhába, vagy hová, repülének,
 S helyettük a szerkesztőség hamis,
 Csupondáros círcsei dötsenek.
 Hej, Ertesítő, Mondanivaló,
Nyílt posta, Tárcza, vagy mi a manó,
 Ezek sönkere sujtál sok fiók zsenit,
 Ti volna most irodalmi zsenit!
 Így séged, Andris, akkor legalább,
 Szörnyü módon megtérdels a galád:
 Irhattad álnévül az O. P. Q-t
 Még is örökre járt se rád a rúd.
 Majd megfizetted a levél díját,
 Sőt olykor egy kis accidentiát
 (Tértálybankót... de még nem volt, igaz...
 Akármit, ide nem tartozik az)
 Kelésztél a szerkesztőnek dohányra,
 Még is örökre rád füstöls pipája,
 S se meg nem láthatád az örömet:
 Hogy, néz ki nyomtatásban leveled,
 Azon besűk, a mellyeket se írva

Mázolgatál a rózsaszín papírra.
Füstört ezekben a forradalom,
Szépen lecsücsült az irodalom;
Azóta ~~nem~~ hallottam híredet,
Már azt hívém, a muszka had megett. 1=
Fűs dehoogy ett! majd bizony, ily darab
Bolond gombába az beléheraps!
Feresztül estél a rostdán, s azonnal
Gyűrni kezdéd a verseket halommal,
„Szabad a vásár, most Röbő leszek,
Ugy is kipusztultak a ezéhesek”
Fülszád, s ime hogy bémul a hon
Égverdeső, merész tyúk szárnyadon!
Pegaszuszod befogja a Jutár is,
Gondolva, hol ló nincs, jó a seamar is.
Igy töre ki belőled a zseni;
Vésztelsem ezt meg nem érinteni. —
Már most haladj az elkeredett úton,
Mert vissza lépés nincs, azt jól tudom;
De minthogy ifju vagy (ámbar jeles)
Tanulj tino, hogy ötérré lehess.
Mindenek előtt azt tanácsolom:
Verset sohas! legyen bár mily bolond.

De sok legyen, hogy nevedet minél
Főbbör találja meg az olvasó:

Az semmi aztán, hogy ha rossz, ha jó,
Ő el nem olvas, mert előre fél,

Inkább ab invisis koszorut ad,

Mi ugy sem ér egy árva polszurát.

Mint a halandó ember, a ki ~~nyers,~~

szellemi, testi részből áll a vers.

Az első láthatatlan semmiség,
Csak holmi vaskalapos hiszi meg;

A szó, az a vers, a mi látható,

Tonállal mérhető, sapintható:

Czél van egy kis gépszervi dolog,

A másik... az magátul jöni fog.

Beszédhez, a mit versnek mondanak,

Minden esetre kellenek szavak.

Te mindig olyan szót válassz, csinálj,

A mit ne értsen János, vagy Mihály;

Legjobb, ha senmagad sem érted azt:

Igy legalább soha fel nem akadsz,

Mert, a minek értelmét nem tudod,

A szó mindenhová illeni fog.

Szükség továbbá versbe méha rím.

Mindegy ördög, ha nő az, vagy ha him,
Csak arra tegy leginkább figyelo

Hogy öt, hat sorban jöjön egy elő
S a többi vers, mint galyak sekere,
Lógjon előre-hátra, rimtelen;

Ez szép salálmány és pedig honi:

~~Co ipso~~, hogy pongyola, és eni;

De hogy tud így más nemzet dallani!

Igaz, hogy a rim bőven nem telik.
Lelnek bír art, a lil nem reszelik -
És holmi rossz rimmél becsesb Lománok
A versen a szép csengő assonánsz,
De ez utóbbi szót, nem is csoda,
Nem minden békfiér érti, miétsoda:
S ha p betűnek b visszhangja lett,
Tülets csóválja a rossz rim felett.

Azonban itt szabály van: se, és eni,
Nem fogsz pedant szabálytal kürtveni:
Te ugyanazon szót hangoztatod:

Igét igével, raggal a ragot.

„Hössel - könyeddel” „keblét és kivét”

Rimnek nagyon jó, szépen kivivéd,

Mint a Tinódi százötven valá-ja....

129
9

(Ha ugyan jól emlékezem reája.)

Megállj: mi könnyü és még is be szép
Cadentiás vers az ilyen beszéd:

„Barátok - arcok; sirtál és aludtál
Könytől - beszédtől; ajtónál - solaknál,
kezére - széjére - képzetére“
És még ezer hasonló ára, ére;

Vagy: könyeim, szemeim, béreseim,
Vagy: lépteim, hölgyeim, lepleim,
Vagy: külvének, jövének, és menének,
És több efféle szentiványi ének;
Sőt: szerelem, ha jö rá gyötrelm
Vagy: érzelem, kegyelem, értelem,
Vagy: gájdalom, síralom, hatalom,
szügalom, aggodalom, bántalom,
Vagy látás, hallás, szaglás és tapintás
(Mire én e rímet csapom: Amintás).

Ellenben, hogy ha egy sor vége párját,
és ráfelelne másik rim: bevárját,
„Flarag - marad, - darab - farag, gyöz - öz“
Vagy pedig erre hogy dux, plane föz,
És ezt azon módon megszervezed,
Nem félsz, bizony kiisszárja a szemed!
+++++

Tesősz

92
Mert eszemnek irunk, a fül, másvodik
Erzév, gyakran hibáz, hamarlodik
Csak angolul nézhetni illyet el
Hogy bird=nek sword, moan=nak alone felel.

De kürtöl a posta; megjött s megyen,
Azért, jó Bándi, most elég legyen,
A papírosom se nyúlík tovább:
Bezárom ez első epixtolás;
Tövére többet, jobbat is talán,
Hogy emlékezél néha néha rá'm.

Minden:....., nyugvadás - barát
nyugvadás, nyugvadás, nyugvadás

II. Levél.

Elöre lantsok!.. vagy, mi a guta:
Lant nem igen van.... sallsip és duda!
Elöre sökszar, csimpolya, doromb,
Madr kelepeze és repedt kolomp!
Tel hagymabördö, füzgesip, búrok,

Lyukas kulcs, mely süvit, kanászütöböl,
 Csirók-hegedű és hasadt farok;
 Fladd zengjen a föld és zengjen az ég!
 Mert a hazának ilyen ily sene
 Most élsető, fenntartó eleme;
 Minden szemet vers egy-egy drága kincs,
 Megél, ha ebben semmi szűke nincs;
 Lovány ugarnak trágya kell, de sok:
 Munkára tollak, kalamárisok!

Igen! ha tízeta búzánt elfogyott,
 Miért ne vetnénk a helyett ~~gyomot?~~
 Nem zöld-e a gyom, dudva és paréj?
 S nem nagyra nő? akár aláhennyélj.
 Arnyéka szintugy van - sőt koszorút
 Fonhat belöle a ki rászorult,
 Vagy kedve tartja. - Gass ápolni hűn
 Hazafias tett: gyomlálgatni bűn.
 Azért előre mindenféle dibdib,

„Hanczuáni a Parnassuson mezitláb!”
 (Mint egy bardtom irá valahol,
 Ki csürke közt nem örömet dalol.)
 Bátoran, merészül, kisse szemtelen;
 „Mi költsök” a szerény hang ez legyen;

11

Miért ne? gyermekjásék az egész,
Sármunka, nem kell hozzá semmi ész,
Csak jó akarat és ~~nem tiszta kéz.~~
S kinek csizmája rossz, vagy inge nincs;
Kit a leánytól zár kaján kilincs;
Kit apja megvert, vagy preceptorai;
Kit elbájolgat a Zsidó bora;
Ki éhgyomorva káromkodni tud,
Nagyot, keserűt, csifrát, hajszagut,
Mint: „a ki lelke, istene vagyon!”
S a többi (példa majd minden lapon);
Ki felfödörte, hogy az éj sötét,
A sárga holdnak kajla üstökét,
Csillagot éjjel, nappal a napot,
S bir vágni rájuk egy hasonlatot,
Minő bagoly s hab szék között lehetne,
Vagy mint ezek közt: csillag és gereblye;
Ki a dalt írja, még pedig hová:
Villámmal ír dalt a levegőégbe,
(Kottázra tán?... no, ha így gondolá—
S a tüzes istennyila viszi végbe
A kottairást!...); sőtval a ki mer
Nem tudva tudni s bízalodni el;

Vagy a ki sok jó versnemet bevett
 És gyomra serheléseig evett,
 S magát úgy érzi, hogy: csak ki vele!
 Mit egyszer másszor oly mohón nyelt! :
 Mind az körömré, tollra és - papírra!
 (Mintán nem iró szer többé az írha).

Oh mert az ember lelke úgy örül
 Látván e sürgést iralmunk körül!

Flány érdemesnek tűnt le fénykora
 S borítja könyves bolt vastag pora!
 Hol a közönség, mely keresne gyöngyöt,
 Mit a feledség pótkalóba göngyölt,
 Ha öök, a jó fiúk, sár-foglalóba
 Nem tesznek egyes kessőt hébe-hóba!

Igen, ha öök fel nem ereszenék,
 Jó lében a mulc hési pelesenyét,
 Nem is tudnók, hogy a rég elveszett
 Jobb korszak iránt szánk íze elveszett.

De öök, a jó fiúk, elvéradik
 A régi jobbat, és nem engedik
 Hogy elenyészzen egy szép gondolat,
 Hanemha — nyíró bicstájok alatt,
 Előnkbe hogyha fücsköt öntenek,

13

(Mi ö szerinsök vers, az az: remek),
S az ember abban úsedogálni lát
Ezernyi genialis nyelvhibát,
Barkázza istott, hogy legyen bízott,
Jobb írók eszmehulladéival; —
Ha majd egy sánta láb, majd egy bezúzott
Orr és füleslen, torzomborz fej úsz ott,
Melyekben ez s amaz jó emberünk
Költői mondatára ismerünk;
S ujjal mutatjuk; ezt tudom kié:
Perzsenyé vagy Hügfaludé,
Kölcsé, vagy Dörösmarté,
Garai, Bajza vagy Besöggé;
Ha, mondom, így, bár csúnyán megkussálva
Káismerünk jobb költőink skavára:
Avagy nem méltók köszönetre, kik
A régi szépet újra éltesik?!
Ha hát van, Andris jó fejed: tanulj.
Az ócska csümmé, megfejelve, új,
És nincsen olyan régi köpenyeg,
Miből ne sehnél egy hívóvany süveg;
Azé a veréb, ki megcsipheti:
Jogj ócska eszmét s légy eredesi!

14
Mármost, eme vargabetű után,
Ideje volna, ott kerdeni tán,
Hol a más heti munka elmaradt,
É köcsörülni juhászokusyából agaras.

Ha még is ollykor assonância-ra jö
Redoed, vagy a rim nem kinyöghető,
Legjobb, ha mindig ollyat válogassz
(Találsz is Könnyen) a mi hogy nem az.
Például vár-ra ez jö lenne: rák;
Vagy erre hogy hussárt, üsd rá: ostyál.

De berreg itt ugyancsak átbukám
A mértéken; meg is felszem salán.

Ad vocem, mérték: némelly ostobák
Ennek jármiba is beléjogák
Segény verset: de se soha egyéb
Mértékes egy szál exernánál ne végy.

Hi jámbusolban is, (Civált Komoly
Verset) caesurát ne segyen sehol;
Jámbust pedig csak ott ejssen belé
Hol semmikép el nem kerülheté:
Végül csupán hosszukat tenni sebb,
Hadd vonja lábát, mint a sánta eb.

Van a magyarnek... ur Krisztus, mi van!?

15
Saját mértéke: népdalaiban,
Mellyet kitanulol a paraszts legény,
És Jarkas Józsi oly szípen ki hűz,
De a poéta (kinések közt szegény!)
Mértékes idegen mintára nyúl.

A szép soborzó, a lengederő
Bizony, bizony még járatlan merő.
Versébe olyat a ki senni mer:

"Nincs benne mérték!" ordítani kell;
Sántítson ő is úgy, előre, hátra,
Mikép a többi azt előtte járta.

Ezenkívül, mint jó levelesbe hűs,
Szükséges volna versbe numerus.
"Mi a mennydörgő! hogyan illik a
Költészethez az aritmetika?"
Hát ugy övöm, la! ez könnyű dolog:
Erzeni kell csak, és mindigart tudod. —

Midőn se így írsz: „A leányka hön
Johánskodék és sírova a merőn
Dolyonga; fürsti közt lebegve méla
Szellő susog és zengő Philoméla
Cneke szól; süs bábajos világa
A holdnak. Ime jó azonba drága

16
Redvese, a hit oly régen ohajtva
Várt; felsikolt és csöbba forr az ajka—
S a söbbi, — ez neked jó, meghiszsem,
De, mintha vással metszenéd fülem).

A ~~réshmus~~^h oly láshastan valami,
Mit inkább érzeni, mint hallani,
Mit észrevenni (mint a jó egészség
Szélid hatása titkos működését)
Tönnyebb, mikor nincs, mint akkor, ha van;
Mi nélkül mérték, rim, hasonlatlan;
S akár mint gúzsba kössük; a darab
Köteslen buglyos, próza-vers marad.

Ha írod a verset, nem öntöd azt,
Össze nem áll, hiába fürsz, faragsz,
Majd itt ~~könyv~~^{bicsaklik} fölre, majd amott,
És kárba vesz sok oly becses robot,
Mellyel, ha mélsőbb helyre fordítod áldozád,
Megtapálhassad von kukoriczád.

Artán meg... artán... hát... álmos vagyok:
Szervusz öcsém! máskorra is hagyok.

(1850.)

MTAK 614939

K 511/12